

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

"Təsdiq edirəm"

Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:

 dos. Zaur Məmmədov

" " " 2026-cı il

**Fənn sillabusu
(işçi tədris proqramı)**

İxtisasın şifresi və adı: 6008007- "Turizm bələdçiliyi"

Fakültə: "İqtisadiyyat və idarəetmə"

Kafedra: "İqtisadiyyat və innovativ idarəetmə"

I. Fənn haqqında məlumat

Fənnin adı: S/f ("Turizm infrastrukturu) (İşçi tədris proqramı: Lənkəran Dövlət Universitetinin 13 fevral 2026-cı il tarixli 06 sayılı protokolu ilə təsdiq edilmişdir).

Fənnin kodu: İPFS-B11

Tədris ili: III (2025-2026).

Semestr: V (Yaz)

Tədris yükü: Cəmi: 120 saat. Auditoriya yükü 45 saat- (30 s. mühazirə, 15 s.seminar)

Təhsilalma forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan

AKTS üzrə kredit: 4

II. Müəllim haqqında məlumat:

Fənni tədris edən müəllimin adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı:

1. *Dadaşova İlkanə Nəsim qızı, müəllim*
1. *Mirzəyev Səbuhi Əbülhəsən oğlu, müəllim*

Məsləhət saati:

1. I-V günlər: saat 11⁵⁰-12²⁰
2. I-V günlər: saat 13⁰⁰-15⁰⁰

E-mail ünvanı:

1. ilkanahacizade@mail.ru
2. sebumirze@gmail.com

Kafedranın ünvanı: Lənkəran şəhəri, Füzuli küç., 170-a

III. Təvsiyyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodiki materiallar:

1. Məmmədov C.A., Sultanova H.B., Rəhimov S.H., "Beynəlxalq turizm coğrafiyası" Dərslik. Bakı. 2002
2. Ə.Q. Əlirzayev "Turizmin iqtisadiyyatı və idarəedilməsi" Dərslik. Bakı. 2010
3. İxtisaslaşmış turizm sənayesinin inkişafına dair dövlət proqramları (2020-2025):
4. H.Soltanova, " Azərbaycan Respublikasında turizm və onun inkişafı" Dərslik. Bakı 2025.
5. Ю.Балабанов А.И., Балабанов И.Т. Экономика туризма: Учебное пособие.- М.: Нолидж, 2001.

6. Бикташева Д.Л., Гиевая Л.П., Жданова Т.С. Менеджмент в туризме: Учеб. пособие М.: Альфа-М, ИНФРА-М, 2007.- 272 с.
7. Биржаков М.Б. Введение в туризм.- Издание 9-е, переработанное и дополненное. Спб.: «Издательский дом Герда», 2008.- 576 с.
8. Веткин, В.А. Технология создания туристского продукта/ В.А.Веткин.- М.: Гросс Медиа: РОСБУХ, 2008.- 200 с.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən "Turizmə giriş" və "Dayanıqlı turizm" fənlərinin tədris olunması zəruridir.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta "Otel menecmenti" fənninin tədris olunması zəruridir.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Sosial, iqtisadi, siyasi, ekoloji funksiyaları yetinə yetirən turizm incanların tələbatın ödəməklə bərabər eyni zamanda çox güclü sahibkarlıq mexanizmi kimi çıxış edir. Turizm infrastrukturunu ehtibarlı ilə insanların, istehsalçıların, bütövlükdə cəmiyyətin tələbatını ödənilməsinə yönəlmiş sosial-etik konsepsiyasının həyata keçirilməsini nəzərdə tutur. Bu baxımdan turizmin inkişafında turizmin infrastrukturunun rolu mühüm əhəmiyyət daşıyır. Turizmin infrastrukturunu quruluş baxımından turizm sənayesinin idarə edilməsinin prinsiplərindən ibarətdir. Fənnin tədrisində əsas məqsəd turizmin infrastrukturunun öyrənilməsi istiqamətində yüksək ixtisaslı kadrları hazırlamaq və turizm sənayesinin inkişafında infrastrukturunu rolunu və inkişaf perspektivlərini aşılamaqdan ibarətdir.

VII. Davamiyyətə qoyulan tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbənin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir: 50 bal semestr dövründə (o cümlədən 20 bal məşğələ dərslərində fəaliyyətə, 30 bal isə kollektivumun nəticələrinə görə verilir), 50 bal isə imtahanda (hər bir билет 5 sualdan ibarət olmaqla **10 balla** qiymətləndirilir) toplayır. Seminar ərzində minimum 2 dəfə kollektivum keçiriləcəkdir. Tələbə kollektivumda iştirak etmədikdə jurnalda **0 (sıfır) bal** qeyd olunur.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

Qiymətləndirmə meyarları aşağıdakılardan ibarətdir:

-10 bal- tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.

-9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açır.

-8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;

-7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir

-6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.

-5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.

-4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;

- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;

- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.

-0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı **17 bal**dan az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan gösrəriciləri semestr dövründə tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Tələbənin yekun qiyməti imtahana qədər və imtahanda toplanmış ballar cəmlən-məklə aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

Bal aralığı (göstərilən ballar daxil olmaqla)	Hərflə işarəsi	Sözle yazılışı
91-100 bal	A	əla
81-90 bal	B	çox yaxşı
71-80 bal	C	yaxşı
61-70 bal	D	kafi
51-60 bal	E	qənaətbəxş
51-baldan aşağı	F	qeyri-kafi

Yekun qiymət qeyri-kafi olan tələbə kursu bitirməmiş sayılır və onu növbəti ildə həmin fənn üzrə dərslərdə iştirak etmək şərtilə yenidən verməlidir.

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə universitetin daxili nizam- intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim mövzu planı: Mühazirə 30 saat, seminar 15 saat, **Cəmi 45 saat.**

№	Keçirilən mühazirə mövzularının məzmunu.	Saat		Tarix
		Mühazirə	Seminar	
1.	<p>Mövzu1: Turizmin infrastrukturunu iqtisadi institut kimi</p> <p><i>Plan:</i></p> <p>1.1. Turizm milli iqtisadiyyatın perspektiv inkişaf sahəsi kimi</p> <p>1.2. Turizm infrastrukturunun əsas vəzifələri və tərkib elementləri</p> <p>1.3. Turizmdə xidmət sferasının ümumi inkişaf meylləri</p> <p>1.4. Turizmdə sahə problemlərin həllinə kompleks yanaşma</p> <p>Mənbə: [1,3,5]</p>	2	2	
2.	<p>Mövzu 2: Turizmin inkişafında turizm infrastrukturunun rolu</p> <p><i>Plan:</i></p> <p>2.1. "Turizm sənayesi" və "turizm infrastrukturunu" qarşılıqlı asılılıq və əlaqələr</p> <p>2.2. Turizm infrastrukturunun tərkib elementləri</p> <p>2.3. Turizm sənayesində turizm infrastrukturunun yeri və rolu</p>	2		

	2.4. "Turizm məhsulu" və onun spesifik cəhətləri Mənbə: [2,4,6]			
3.	Mövzu 3: Turizmin maddi – texniki bazası Plan: 3.1. Turizmin maddi-texniki bazası və onun tərkib elementləri 3.2. Funksional əlamətinə görə turizm infrastrukturunun strukturlaşdırılması 3.3. Turizmin inkişafında iqtisadi sahələrin yeri və rolu 3.4. Azərbaycanın iri turizm mərkəzlərinin turizm infrastrukturları Mənbə: [2,3,4]	2	2	
4.	Mövzu 4: Turistlərin yerləşdirilməsi vasitələri Plan: 4.1. Turistlərin yerləşdirilməsi vasitələri və onların təsnifatı 4.2. Turistlərin fərdi yerləşdirilməsi vasitələri və onların xarakteristikası 4.3. Mehmanxanaların təsnifat prinsipləri 4.4. Mehmanxanaların dərəcəindən asılı olaraq mehmanxana xidmətlərinin səviyyələri standartlaşdırılması Mənbə: [1,5,8]	2		
5.	Mövzu 5: Turizmde ictimai işə xidmətinin təşkili Plan: 5.1. İctimai işə müəssisələri və onların növləri 5.2. İctimai işə müəssisələrinin fəaliyyət prinsipləri 5.3. Yeməklərin hazırlanması texnologiyası və keyfiyyətinə qarşı irəli sürülən tələblər 5.4. İctimai işə müəssisələrində təchizat işinin təşkili 5.5. Turizm mərkəzlərində qida sistemləri 5.6. Qərbi Avropa ölkələrinin turizm təsərrüfatında tətbiq edilən ictimai işə sistemləri Mənbə: [6,7,8]	4	2	
6.	Mövzu 6: Turizmin nəqliyyat-kommunikasiya təminatı Plan: 6.1. Turizmde kommunikasiyanın yeri və rolu 6.2. Nəqliyyat turizm sənayesinin mühüm tərkib hissəsi kimi 6.3. Turizmde nəqliyyat vasitələri və onlara qarşı qoyulan tələblər 6.4. Ekzotik nəqliyyat vasitələri və onların seçiyəvi xüsusiyyətləri Mənbə: [1,2,5]	2	2	

7.	<p>Mövzu 7: Əsas növ daşımalar və turizm nəqliyyatının inkişaf problemləri</p> <p><i>Plan:</i></p> <p>7.1. Turist daşımalarının əsas növləri 7.2. Dəmiryolu daşımaları və onun tənzimlənməsi 7.3. Avtomobil daşımaları və onun tənzimlənməsi 7.4. Hava səyahəti və onu tənzimlənməsi 7.5. Su və çay nəqliyyatı ilə turist daşımalarının tənzimlənməsi</p> <p>Mənbə: [1,4,5]</p>	2		
8.	<p>Mövzu 8: Telekommunikasiya şəbəkəsi və mühəndis kommunikasiyası</p> <p><i>Plan:</i></p> <p>1.1. Rabitə və telekommunikasiya şəbəkəsi 1.2. Telekommunikasiya şəbəkəsinin yeni imkanları və onların dəyərləndirilməsi 1.3. Turizm obyektlərinin mühəndis kommunikasiyası 1.4. Turizm obyektlərinin istilik, su və enerji təchizatı</p> <p>Mənbə: [1,2,3]</p>	2	2	
9.	<p>Mövzu 9: Turizm infrastrukturunun köməkçi sahələri</p> <p><i>Plan:</i></p> <p>9.1 Turizmdə rekresiya resursları və onların iqtisadi mahiyyəti 9.2. Rekresiya resurslarından istifadə edilməsinə şərait yaradan qurğu və avadanlıqlar 9.3. İdman qurğuları və inventarları 9.4. Turizmdə mədəni-əyləncə müəssisələri və onların əsas növləri</p> <p>Mənbə: [1,2,5]</p>	2		
10	<p>Mövzu 10. Turizm sferasının istehsal obyektləri</p> <p><i>Plan:</i></p> <p>10.1. Turizm, idman qurğuları və suvenir məhsulları istehsalı 10.2. İnformasiya-servis mərkəzləri 10.3. Turizmdə istifadə edilən ümumi təyinatlı ticarət müəssisələri</p> <p>Mənbə: [1,6,7]</p>	2		
11	<p>Mövzu 11: Turizm xidməti göstərən müəssisələr</p> <p><i>Plan:</i></p> <p>11.1. Turizm xidməti göstərən müəssisələr və onların xarakteristikası 11.2. Turizm müəssisə və təşkilatlarının turizmin infrastrukturunun inkişafında rolu 11.3. Turistlərə xidmət göstərən ixtisaslaşmış, əlavə və köməkçi müəssisələr 11.4. Turistlərə göstərilən xidmətlərin texnoloji ardıcılığı</p> <p>Mənbə: [1,2,4,6]</p>	2	2	

12.	<p>Mövzu 12. Turizm infrastrukturunun inkişaf perspektivləri</p> <p>Plan:</p> <p>12.1. Makro və mikro səviyyələrdə turizm infrastrukturunun inkişafının planlaşdırılması</p> <p>12.2. Turist hərəkətinin idarə edilməsi</p> <p>12.3. Milli turizm inzibatchılığı ilə bağlı fəaliyyətin təşkili</p> <p>12.4. Azərbaycanda turizm infrastrukturunun problemləri və inkişaf perspektivləri</p> <p>Mənbə: [1-8]</p>	2	2	
13.	<p>Mövzu 13. Turizm infrastrukturunun inkişafının hüquqi əsasları</p> <p>Plan:</p> <p>13.1. Turizm sahəsini tənzimləyən əsas normativ sənədlər</p> <p>13.2. Turizm infrastrukturunun inkişafının normativ-hüquqi bazası</p> <p>13.3. Turizmin infrastrukturunun inkişafında yerli icra hakimiyyəti orqanlarının rolu</p> <p>Mənbə: [1-4,7,8]</p>	2		
14.	<p>Mövzu 14: Turizm infrastrukturunda investisiya siyasəti</p> <p>Plan:</p> <p>14.1. Investisiya siyasəti və Azərbaycanda investisiya mühitinin qiymətləndirilməsi</p> <p>14.2. Turizmin infrastrukturunun inkişafına yönəldilən investisiyalar</p> <p>14.3. Turizmin infrastrukturuna xarici investisiyaların cəlb edilməsi üsulları</p> <p>Mənbə: [1-5,7,8]</p>	2	1	
	Cəmi:	30	15	

XI. Fənn üzrə tələblər:

Turizm fəaliyyəti yönümlü ixtisaslarda "Turizmin infrastrukturunu" fənninin mühüm rolu vardır. Kursu öyrənməklə tələbələr turizm bazarının öyrənilməsində və ümumiyyətlə, ölkəmizin turizm sahəsində çox böyük potensiala malik olması ilə bağlı bilgilər əldə edəcəklər. Bu istiqamətdə xüsusilə aşağıdakılar tələb olunur:

- turizm fəaliyyətinin iqtisadi əsaslarının aktual istiqamət və problemlərini;
- turizm xidmətlərinin yeri, rolu və mövqeyini;
- turizm infrastrukturunu fənninin digər iqtisadi elmlərlə qarşılıqlı əlaqəsini öyrənmək.

XII. Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları.

- -mühazirə, seminar, praktiki tapşırıqlar
- -təqdimat və müzakirə
- -debat
- -müstəqil iş/araşdırma

- layihələr
- qrup qiymətləndirməsi

XIII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

1. Turizm infrastrukturunun mahiyyətini, növlərini və struktur elementlərini izah edir.
2. Neqliyyat, yerləşmə, ictimai işə və əyləncə obyektlərinin turizmdə rolunu təhlil edir.
3. Turizm infrastrukturunun formalaşmasına təsir edən iqtisadi, sosial və coğrafi amilləri dəyərləndirir.
4. Regionlarda turizm infrastrukturunu ilə turizm axını arasındakı əlaqəni müəyyənləşdirir.
5. Turizm infrastrukturunu obyektlərinin planlaşdırılması və idarə olunmasının əsas prinsiplərini tətbiq edir.
6. Turizm infrastrukturunun inkişafında dövlət və özəl sektorun rolunu müqayisə edir.
7. Davamlı turizm kontekstində infrastrukturun ətraf mühitə təsirini qiymətləndirir.
8. Azərbaycan və beynəlxalq təcrübədə turizm infrastrukturunu modellərini müqayisəli təhlil edir.

XIV. Tələbələrin fənn haqqında rəy və iradları:-----

XV. Kollokvium sualları:

I Kollokvium sualları:

1. Turizm milli iqtisadiyyatın perspektiv inkişaf sahəsi kimi
2. "Turizm sənayesi" və "turizm infrastrukturunu" qarşılıqlı asılılıq və əlaqələr
3. Turizm infrastrukturunun tərkib elementləri
4. Turizm sənayesində turizm infrastrukturunun yeri və rolu
5. "Turizm məhsulu" və onun spesifik cəhətləri
6. Turizmin maddi-texniki bazası və onun tərkib elementləri
7. Azərbaycanın iri turizm mərkəzlərinin turizm infrastrukturunu
8. Turistlərin fərdi yerləşdirilməsi vasitələri və onların xarakteristikası
9. İctimai işə müəssisələri və onların növləri
10. İctimai işə müəssisələrinin fəaliyyət prinsipləri

II Kollokvium sualları :

1. Turizmdə kommunikasiyanın yeri və rolu
2. Turizmdə neqliyyat vasitələri və onlara qarşı qoyulan tələblər
3. Demiryolu daşımaları və onun tənzimlənməsi
4. Avtomobil daşımaları və onun tənzimlənməsi
5. Hava səyahəti və onu tənzimlənməsi
6. Turizmdə rekresiya resursları və onların iqtisadi mahiyyəti
7. Turizmdə mədəni- əyləncə müəssisələri və onların əsas növləri
8. Turizm, idman qurğuları və suvenir məhsulları istehsalı
9. Turizm müəssisə və təşkilatlarının turizmin infrastrukturunun inkişafında rolu
10. Turistlərə xidmət göstərən ixtisaslaşmış, əlavə və köməkçi müəssisələr

XVI. İmtahan sualları:

1. Turizm milli iqtisadiyyatın perspektiv inkişaf sahəsi kimi
2. Turizm infrastrukturunun əsas vəzifələri və tərkib elementləri

3. Turizmde xidmət sferasının ümumi inkişaf meylləri
4. Turizm sənayesi" və "turizm infrastrukturunu" qarşılıqlı asılılıq və əlaqələr
5. Turizm infrastrukturunun tərkib elementləri
6. Turizm sənayəsində turizm infrastrukturunun yeri və rolu
7. "Turizm məhsulu" və onun spesifik cəhətləri
8. Turizmin maddi-texniki bazası və onun tərkib elementləri
9. Turizmin inkişafında iqtisadi sahələrin yeri və rolu
10. Azərbaycanın iri turizm mərkəzlərinin turizm infrastrukturunu
11. Turistlərin yerləşdirilməsi vasitələri və onların təsnifatı
12. Turistlərin fərdi yerləşdirilməsi vasitələri və onların xarakteristikası
13. Mehmanxanaların təsnifat prinsipləri
14. İctimai işə müəssisələri və onların növləri
15. İctimai işə müəssisələrinin fəaliyyət prinsipləri
16. Turizm mərkəzlərində qida sistemləri
17. Qərbi Avropa ölkələrinin turizm təsərrüfatında tətbiq edilən ictimai işə sistemləri
18. Turizmde kommunikasiyanın yeri və rolu
19. Turizmde nəqliyyat vasitələri və onlara qarşı qoyulan tələblər
20. Turist daşımalarının əsas növləri
21. Dəmiryolu daşımaları və onun tənzimlənməsi
22. Avtomobil daşımaları və onun tənzimlənməsi
23. Hava səyahəti və onu tənzimlənməsi
24. Su və çay nəqliyyatı ilə turist daşımalarının tənzimlənməsi
25. Turizm obyektlərinin mühəndis kommunikasiyası
26. Turizm obyektlərinin istilik, su və enerji təchizatı
27. Turizmde rekresiya resursları və onların iqtisadi mahiyyəti
28. Rekresiya resurslarından istifadə edilməsinə şərait yaradan qurğu və avadanlıqlar
29. Turizmde mədəni-əyləncə müəssisələri və onların əsas növləri
30. Turizm, idman qurğuları və suvenir məhsulları istehsalı
31. Turizm xidməti göstərən müəssisələr və onların xarakteristikası
32. Turizm müəssisə və təşkilatlarının turizmin infrastrukturunun inkişafında rolu
33. Turistlərə xidmət göstərən ixtisaslaşmış, əlavə və köməkçi müəssisələr
34. Milli turizm inzibatçılığı ilə bağlı fəaliyyətin təşkili
35. Azərbaycanda turizm infrastrukturunun problemləri və inkişaf perspektivləri
36. Turizm sahəsini tənzimləyən əsas normativ sənədlər
37. Turizm infrastrukturunun inkişafının normativ-hüquqi bazası
38. Investisiya siyasəti və Azərbaycanda investisiya mühitinin qiymətləndirilməsi
39. Turizmin infrastrukturunun inkişafına yönəldilən investisiyalar
40. Turizmin infrastrukturuna xarici investisiyaların cəlb edilməsi üsulları

"**Turizmin infrastrukturunu**" fənninin sillabusu 6008007- "**Turizm bələdçiliyi**" ixtisası üzrə tədris planı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus "**İqtisadiyyat və innovativ idarəetmə**" kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir. (13 fevral 2026-cı il, №6 protokol).

Kafedra müdiri v.i.e :

Fənn üzrə mühazirə müəllimi:

Fənn üzrə seminar müəllimi:

dos.G.T.Əliyeva

müə.I.N.Dadaşova

müə.S.Ə.Mirzəyev